

Johanne Nielsen, min mormor.

Barndom

Mormor er født på Næsbyhovedvej 20 den 24. maj 1896. Hun er datter af Jens Chr. Nielsen af Næsby Mark og Maren Kirstine Lumbye, 23 år.

Hun blev døbt i Næsbyhoved-Broby kirke den 5. juli 1896. Faddere var:
Arbejdsmand Hans Chr. Lumbyes hustru Johanne Marie Christiansen af Norup (tante)
Pige Maren Kirstine Nielsen af Odense (faster)
Husmand Gabriel Nielsen af Næsby mark (farfar)
Murer Martin Nielsen af Næsby (farbror)
Arbejdsmand Hans Chr. Lumbye af Norup (morbror)

Som dåbsfaddere var således begge sider af familien repræsenteret, dels den nærmest missionske Lumbye-familie, dels den i religiøst henseende mere afslappede Nielsen-familie fra Slippehuset i Kirkendrup.

Jeg tror ikke, at mormor er opkaldt efter nogen i familien. Dels er storesøsteren Petra Marie ikke opkaldt efter nogen, idet der ikke findes andre Petra'er, dels har mormor citeret sin far for at have sagt, at hun kun skulle hedde Johanne, så kunne bedstemødrene Johanne Cathrine i Slippehuset og Johanne Marie i Lumby selv afgøre, hvem hun var opkaldt efter.

Mormor er det andet og sidste barn, som forældrene fik. Hun voksede op sammen med sin 2 år ældre søster. De var således en lille kernefamilie på 4 personer i huset på Næsbyhovedvej 20. Jens Chr. var murer og han byggede selv huset, og det stod netop færdig i 1896, året hvor mormor blev født.

Dagen efter mormors 7-års fødselsdag i 1903 indtræffer den første alvorlige begivenhed, der får afgørende betydning for hendes videre liv. Hendes mor dør!

Hvad der yderlige får betydning er, at faderen ikke gifter sig igen senere. Det skal senere vise sig, at der bliver mormor, der overtager rollen som husholderske efter hendes konfirmation.

Petra og Johanne

Ved folketællingen i 1906 bor der en Marie Rasmussen i huset sammen med Jens Chr. og hans to døtre. Hun er født d. 26/4 1881 og er således ca. 25 år gammel. Under stilling er der først skrevet tyende, men det er rettet til Husbestyrerinde. Min søster Grethe har hørt det omtalt, at der var en husbestyrerinde, og hun har formentlig været der, indtil mormor blev konfirmeret.

Bedstemødrene forsøgte efter bedste evne at udfylde tomrummet efter moderen. Dels kom de i hjemmet og hjalp til, dels kom børnene ofte ud til dem. Især mormoderen i Lumby fik hun et nært forhold til. Mormor har betegnet hende som et godt og kærligt menneske. Det vidner om et nært og varmt forhold mellem dem.

Mormor gik i skole i Næsbyhoved-Broby. Skolevejen var lang, ca. 5 km., og blev naturligvis tilbagelagt til fods. En lang og kold tur om vinteren.

Rytterskolen i Broby fotograferet 1910 med alle eleverne stillet pænt op med drenge for sig og piger for sig. Rytterskolen lå netop dér, hvor hovedskolen blev opført i 1915 på Brobyvej i Næsbyhoved-Broby. Det er muligt, at en af pigerne er mormor. Hun gik i skole i 1910.

Mormor kunne godt lide at gå i skole og lære noget, men farmoderen pressede på for at få hende konfirmeret så hurtigt som muligt. Når hun var konfirmeret, kunne hun nemlig komme ud af skolen, og der var god brug for hendes arbejdskraft i hjemmet.

Hun blev konfirmeret i Sct. Hans kirke d. 20 marts 1910. I kirkebogen er noteret aldersdispensation 21/1 1910.

Ungdom

De følgende år går med at være husholderske for sin far. Hun har vist nok også lidt arbejde ved siden af på Næsbyhovedgård, hvor hun kan tjene lidt ekstra, når de har hjælp behov. Ellers var det traditionelt husarbejde, madlavning, tøjvask o.s.v., alt det, en hustru under normale omstændigheder skulle have lavet på den tid.

Uden tvivl er hun tidligt blevet ”voksen”.

I 1917 får hendes far en større arbejdsopgave på Hesbjerg Slot ved Blommenslyst. Da godsejeren skal rejse til København, tilbyder han, at Johanne og hendes far må bo på herregården i de to måneder, som arbejdet varer. Så sparer hendes far den lange cykeltur frem og tilbage hver dag. Og sådan blev det.

Under dette korte ophold på Hesbjerg Slot indtræffer imidlertid den næste afgørende begivenhed i hendes liv.

På Blommenslyst Kro møder hun en ung mand, Severin, der arbejder som en slags portner på Hesbjerg Slot. Dette bekendskab resulterer i, at Johanne bliver gravid. Ægteskab bliver det ikke til.

En noget forenklet forklaring på det går ud på, at han ville skynde sig hjem til Jylland, og hun ville blive i Næsby, fordi hun følte sig forpligtet over for sin far, hvem hun ikke sådan uden videre kunne lade alene tilbage.

Sagen er nok, at det i virkeligheden ikke var den store gensidige kærlighed, når det kommer til stykket.

Hun syntes, at han var fuld af ”udflugter”. Hun følte, at han løj for hende; han var ikke ærlig. Han havde sin mor i Jylland, men mormor måtte ikke skrive hjem til ham, men skulle sende brevene post-restante. Hans mor måtte ikke vide noget, sagde han.

Kendsgerningerne er, at han blev gift i 1919 i Århus. Det er nok snarere hans kæreste end det var hans mor, der skulle holdes uvidende om forholdet til mormor.

Voksenlivet.

Mormor føder sit eneste barn, datter Else d. 5. september 1918. Enlig mor i 1918 var ikke nogen nem sag. Godt 2 år efter sker der det, at søsteren Petra dør i barselsseng d. 2. januar 1921. Barnet, Peter, tager Johanne til sig, og Peter og Else vokser op nærmest som søskende.

Peter og Else

Som enlig mor havde hun naturligvis brug for penge, og hun har sikkert gerne villet være økonomisk uafhængig af faderen.

På et tidspunkt blev hun tilbudt af overtage en frisørsalon. Hendes far afslog imidlertid at låne hende de nødvendige 100 kr. Det svarede i øvrigt til, hvad hun fik af faderen hvert halve år for at føre hus for ham!

Man kan godt have mistanke om, at faderen havde sine grunde til at afslå at hjælpe hende med lånet. Hvis hun fik sig en uddannelse og dermed blev økonomisk uafhængig af ham, kunne han frygte, at hun ville have sit eget og måske rejse hjemme fra. Han var jo nok i virkeligheden mere afhængig af hende end omvendt.

År 1928. Johanne med faderen Jens Chr., Else og Peter
foran huset på Næsbyhovedvej 20

Mormor var ked af, at hun var kommet så tidligt ud af skolen. Hun ville gerne have lært noget mere. Som enlig mor indså hun vigtigheden af en uddannelse. For at give børnene de bedste muligheder, kom Else og Peter på Nørregade Friskole, da grundskolen i Næsby var overstået. Men friskolen var privat og kostede penge at gå i.

For bl. a. at tjene til dette syede Johanne kjoler for andre på sin gamle træde-symaskine.

Symaskinen

Der blev syet mange kjoler, og der var mange i gang på samme tid. Dette pres og måske livets tilskikkelser i øvrigt gjorde, at nerverne ”slog klik”. (I dag hedder det at gå ned med stress) Lægen kom og så hvor meget der var i gang og han anbefalede, at hun holdt op med at sy. Det var for meget ved siden af at passe hus, far og børn. Hun kom på rekreation på Sorø Akademi, hvor hun kom nogenlunde til hæfterne igen.

Sorø Akademi

I 1933/34 sker der noget, der får afgørende betydning for hende resten af livet. Hun har del i et lod i Klasselotteriet, som kommer ud med den store gevinst. For en gang skyld lidt medgang i et liv, der ellers har været hårdt indtil nu.

Gevinsten sætter hende i stand til at realisere nogle af hendes ønsker. Vigtigst af alt får hun råd til at tage sig en uddannelse og etablere en forretning. Dernæst et kørekort og en bil, en Ford Junior. Ur og guldsmykker blev der også til.

Johanne med sin Ford

På søndagsudflugt med Forden.
Kaffe i grøftekant

Det fik stor betydning for familien, at hun havde bil. Den bragte os rundt i landet til Himmelbjerget, Skagens Gren o.s.v.

Det blev til en uddannelse som fodspecialist, og hun åbnede klinik først på Klingenberg og senere på Albani Torv 8. Det sidste sted husker jeg godt. Jeg kom der af og til med min søster, og når det var kongens fødselsdag (skolefri), fik vi varm chokolade at drikke, og bag efter gik vi i Eventyrhaven og fodrede ænderne og svanerne.

Albanitorv 8 lå lige ved siden af den katolske kirke, Sct, Albani Kirke.

Albanitorv 8. Indgang til klinikken mellem de to biler. Klinikken til højre.

Hun havde en trofast kundekreds og klinikken lukkede først, da bygningen blev revet ned i forbindelse med fornyelsen (ødelæggelsen) af Odense bymidte og bygningen af den underjordiske garage på Albani Torv.

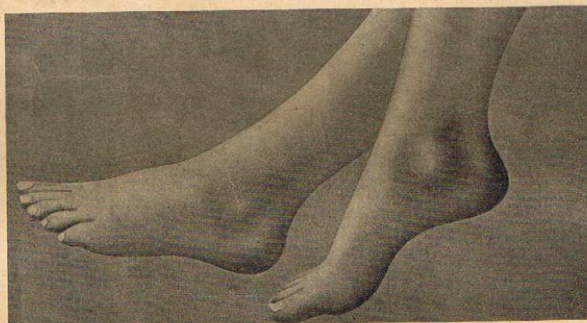
Kommunen gav 900 kr. i erstatning for den ødelagte forretning. Det var billigt sluppet.

Hun fortsatte med at drive klinik i hjemmet på Næsbyhovedvej 20 samtidig med, at hun kørte ud til en del kunder især i Lunde og Otterup. Disse kunder havde fået svært ved at komme til hende efter at jernbanen til Bogense blev nedlagt.

Hun kom også gennem mange år på Dalum Kloster og arbejdede.

DANSK FODPLEJESKOLE

KØBENHAVN
A A R H U S
O D E N S E

Herved stadfæstes at

Joh. Johanne Nielsen

har fuldendt det ortopædiske Instruktionskursus i

Fodpleje

som foreskrevet af denne Institution, har bestaaet Prøven og derfor er berettiget til dette

Certificat.

Som Vidnesbyrd herpaa har undertegnede fæstet deres Signaturer *Jos* dagen den *1. November* 19*34*.

Instruktør:

Magna Andersen

Kund Lucas

Forstander

Certifikatet viser, at hun har bestået prøven i fodpleje 1. november 1934.

Man må nok sige, at Johanne var energisk. Da hendes far døde i 1943, skulle hun ikke kun passe klinikken på Albani Torv, men også hus og ikke mindst den store have på næsten 1000 m³. Hun klarede det hele uden fremmed hjælp.

Haven gav ikke blot udbytte til eget forbrug. Tidligt om morgenen plukkede hun solbær, stikkelsbær, persille og trak rabarber. Dette blev solgt til en grønthandler på Nørrebro. Det passede lige, at hun kunne aflevere det i forretningen, når hun cyklede til sin klinik. Bilen blev skam ikke brugt til hverdag.

Johanne i Kongensgade.
Bemærk sporvognen.

Alderdommen.

Da kræfterne slap op til at holde hus og have i den stand, hun gerne så det, accepterede hun for første gang i sit liv at flytte. Godt nok havde hun hjælp af en ældre mand til haven. Det var Rasmussen, hvis hus stødte op til baghaven. Ægteparret, der boede der, var hun begyndt at have en del kontakt med. Ellers havde hun altid holdt sig meget for sig selv. Kun Else og Verner i nr. 16 kan man sige, at hun havde kontakt med.

Mormor flyttede til Asser Rigsvej 2 st. tv. Det var i 1970. Det var et nyt boligkompleks under Odense Andelsboligselskab. Her boede hun resten af sine dage. Den sidste halve snes år måtte hun have hjemmehjælp fra kommunen, men ellers klarede hun sig selv til det sidste.

I begyndelsen af sin pensionisttilværelse deltog hun en del i de aktiviteter, der blev arrangeret af pensionistklubben i Fuglsang (boligområde tæt på Næsbyhovedvej). Herigennem fik hun kontakt med flere andre ældre, med hvem man kan sige, hun plejede venskabelig omgang med også uden for klubbens rammer. Det var så vidt jeg ved første gang hun kom på venskabelig fod med folk uden for familien. Damerne var fru Hansen, Knudsen og Svane. Sygdom og alderdomssvækkelse blandt de fire gjorde, at forbindelsen de sidste år ophørte.

Mormor var således de sidste år om muligt endnu mere ensom end hun havde været store dele af sit liv. Men sådan ville hun sikkert have det. Det lå ikke til hende at omgås mange mennesker og slet ikke at skabe nye menneskelige kontakter.

Trods stærkt svækket ønskede hun at holde julen 1990 på Næsbyhovedvej hos Grethe og Erik. Hun blev båret ind og ud af bilen og havde en god juleaften, omend hun havde det svært med vejtrækningen. Ved juletræet ønskede hun alene at synge en julesang. På trods af at hun næppe kunne tale så det kunne høres, sang hun efter sigende højt og klart. Efter denne kraftanstrengelse havde hun brugt sine sidste kræfter. Hun var træt og bad om at blive kørt hjem i seng.

Natsygeplejerskerne, der kom og så til hende om natten, fandt hende i så dårlig tilstand, at de besluttede at indlægge hende på sygehuset natten til juledag.

Josephine og jeg havde haft en aftale om at komme og spise sammen med hende 2. juledag i hendes hjem. Det blev så i stedet til et besøg på sygehuset. Frokosten skulle vi så i stedet have hos min far. På vejen fra Als til Odense besluttede vi først at tage på sygehuset, inden vi tog til min far.

Vi kom på afdelingen netop som hun var ved at få mad. Hun spiste godt, men havde så svært ved at trække vejret på grund af vand i lungerne, at vi ikke kunne føre en samtale. Vi holdt i hånd og var lidt ved hende. Martin og Pia var med og hilste også på hende. Vi aftalte at komme igen et par timer senere i håbet om, at hun ville have det så godt, at vi kunne snakke med hende. Hun var i øvrigt helt klar i hovedet.

Imidlertid døde hun 1½ time senere. Vi nåede ikke at gense hende i live. Der er ingen tvivl om, at hun selv har "givet slip" på livet, efter at have holdt sin sidste juleaften og efter at have hilst på os for sidste gang. Hun havde nået, hvad hun ville, der var ikke flere kræfter. Hun var, som man siger, mæt af dage.

Et 94 år langt og for familien betydningsfuldt liv var slut.

Mormor blev bisat fra Næsby Kirke lørdag d. 29. december 1990.